

De koloniale relatie tussen Indonesië en Nederland

Hoofdstuk 3 Machtsuitbreiding en verzet: 1870 – 1942

A Liberalen: “Overheid moet zich zo weinig mogelijk met de samenleving bemoeien, dat is het beste voor de samenleving.”

B Cultuurstelsel → overheid stelt veel regels

C 2^e helft 19^e eeuw: liberalen hebben veel invloed in Nederland

Liberalen: weg met cultuurstelsel, veel te veel overheidsregels, ondernemers krijgen te weinig kansen.

Gevolg van **A, B, C**: Liberalen zijn machtig in Nederland, tegen Cultuurstelsel rond 1870 schaffen Liberalen Cultuurstelsel af

Drie wetten van de liberalen:

- 1 **Mijnwet** (1850) Particuliere ondernemers mogen aan **mijnbouw** gaan doen
- 2 **Agrarische wet** (1870) Particuliere ondernemers mogen **plantages stichten**
- 3 **Suikerwet** (1871) Boeren uit Java hoeven **suiker niet te leveren aan Ned. Staat**

Als Cultuurstelsel is afgeschaft komen “ondernemers” naar Indonesië
Ondernemers beginnen met mijnen en plantage

Producten mijnbouw = steenkool, goud, aardolie, tin, koper

Producten plantages = tabak, koffie, thee, palmolie (voor zeep, margarine),
suiker, rubber

Koelies = contractarbeiders → “rechteloos” = 1 arme Javaanse boeren 2 armen uit China

1 lage lonen, 2 slechte voeding, 3 slechte huisvesting, 4 slechte medische zorg, 6 lijfstraffen, 7 hoog sterftcijfer Nederlandse bestuur grijpt niet in

Door aanleg **Suezkanaal** (1869) + stoomschepen: vervoer naar Ned. wordt veel makkelijker.

Rond 1870 = Industriële Revolutie

Rond 1870 = Modern Imperialisme = 1 Kolonie= afzetmarkt | levert goedkope grondstoffen
2 Moederland (in West Eur.) maakt van goedkope grondstoffen dure eindproducten veel winst

KNIL = Koninklijk Nederlands Indisch leger (Nederlanders + Indonesiërs b.v. uit Molukken)

1873 – 1909 = **Atjeh-oorlog** (Noord Sumatra)
= guerrillaoorlog (hit and run | hide)

Ned. Bevelhebber = **van Heutsz** → brandt dorpen plat, moordt bevolking uit

Expansie = uitbreiding van macht in Indonesië.

Gouden Eeuw: Ned. heeft verspreid liggende handelsposten

Rond 1900 – 1910: Ned. heeft heel Indonesië in zijn macht

1901 = Ethische politiek → 't is niet netjes zoals wij Nederlanders de Indonesiërs behandelen.

Gevolgen Ethische politiek = voor Indonesiërs 1 beter onderwijs | 2 irrigatie | 3 gezondheidszorg

Gewone mensen = dessochole | kinderen van rijke Indonesiërs = goed Nederlands onderwijs

Nationalisme = streven naar een eigen land

Rijkere Indonesiërs zijn beter opgeleid, weten wat er in de wereld te koop is.

Leren over democratie, leren over vrijheid, leren over Ned. dat zich vrijvocht van Spanje, zien dat blanken niet onoverwinnelijk zijn (**Japan wint in 1905 oorlog van Rusland**), zien dat in andere Aziatische landen mensen zich tegen blanke overheersers gaan verzetten (**Britse kolonie India | Ghandi**)

Eerste nationalisten vragen niet om onafhankelijkheid, maar willen meebeslissen

Nederland geeft een beetje toe. Nederland richt de Volksraad op (1918).

In Volksraad mogen Indonesiërs meepraten, maar uiteindelijk beslissen de Nederlanders